

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Svpplenda Negligentia Praelatorum. Titvlvs VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

perinet, consuevit interdum suae confirmationis celeritate, praefrens cupiditatem propriam iuri, & inordinatum affectum etiam equitati, competitorum aliquando, ubi alius, vel eos, qui se volunt opponere, quando electus est unicus, supplantare: dum nullis vocatis, & non discussio negotio per repentinam confirmationem cito (contra doctrinam Apostoli *a*) imponere manus electo. Nos volentes huic morbo & fraudibus obviare, praesenti constitutione sancimus, confirmationes tales viribus omnino carere, ipsasque decernimus irritas & inanes. Vocationem autem huiusmodi nominatum ubi est coelectus, vel apparet oppositor *b*; alias generaliter in ecclesia, in qua electio facta est, ut si qui sint, qui se velint opponere, compareant assignato peremptorio termino competenti, faciendam esse censemus. Quae etiam si electio in concordia celebrata fuerit, volumus observari.

DE RENUNCIATIONE.
TITVLVS VII.
CAP. I.

Romanus Pontifex potest libere papatus renunciare. h. d. secundum Zen.

Bonifacius VIII.

Quoniam e aliqui curiosi disceptantes de iis, quae non multum expediunt, & plura sapere, quam oporteat (contra doctrinam Apostoli) temere appetentes, in dubitationem sollicitam, an Rom. Pont. (maximè cum se insufficientem agnoscat ad regendam universalem ecclesiam, & summi pontificatus onera supportanda) renunciare valeat papatus, eiusque oneri & honori, deducere minus providè videbantur. Celestinus Papa quintus praedecessor noster [dum ejusdem ecclesiae regimini praesidebat] volens super hoc hesitationis cuiuslibet materiam amputare: deliberatione habita cum suis fratribus ecclesiae Romanae Cardinalibus [de quorum numero tunc eramus] *d* de nostro & ipsorum omnium concordia consilio, & assensu auctoritate Apostolica statuit & decrevit, Romanum Pontificem posse liberè resignare. Nos igitur, ne statutum huiusmodi per temporis cursum oblivioni dari, aut dubitationem eandem in recidivam disceptationem ulterius deduci contingat, ipsum inter constitutiones alias ad perpetuam rei memoriam de fratrum nostrorum consilio duximus redigendum.

CAP. II.

Si in fraudem expectantis primam vacaturam, cum in proximo credetur pinguis vacare, renunciet aliquis tunc, quam habebat: non tenetur expectans illam recipere, imò illa dimissa expectabit aliam sine fraude vacantem. Et si illi renuncians illa pinguis postea conferatur, hoc ipso probata sit fraus, & carebit utraq.

Idem.

Si te praebendam e vel dignitatem, in aliqua ecclesia proximo vacaturam auctoritate Apostolica expectante, aliquis praebendam seu dignitatem tenuem obtinens in eadem, fraudulenter ei renunciet, ut illa primo sic vacante pracludatur tibi via per consequens ad obtinendum praebendam vel dignitatem aliam pinguiorem, quae per mortem alicujus vel alias in ipsa ecclesia creditur versimiliter in proximo vacatura, per renunciationem huiusmodi (dummodo de praemissa

a 1. Tim. 5. *b* Vid. Innoc. c. inter quatuor. de major. & obed. de R. I. c. de iur. delib. *c* Vid. Ludovicum Gomestum in regula cancellariae, de infirmis resignantibus. Paul. ad Roman. cap. 12. *d* Vide Ius senat. de dig. l. 12. *e* Hodie gratia qua dicitur expectativa, sive ad vacaturam, omnino sublata sunt per concilium Trid. sess. 14. de reform. c. 10.

fraude appareat, saltem per aliquas probabiles conjecturas, ut quia dictae renunciationis tempore is, qui praebendam vel dignitatem pinguiorem habebat, infirmitate gravi detinebatur: vel aliquid aliud imminere, propter quod illius praebenda seu dignitas vacare in proximo probabiliter credebatur) nullum tibi volumus obstatulum interponi, quo minus (praebenda vel dignitate praedicta sic fraudulenter renunciata omissa) possis dictam pinguiorem cum eam vel aliam, si prius ipsam vacare contigerit, auctoritate praefata liberè petere, veluti tibi debitam, & habere.

Ceterum si praedicto renuncianti huiusmodi praebenda vel dignitas pinguior forsitan conferatur: eo ipso dicta fraus intelligatur esse probata, & idem renuncians habita omnino careat & ambita.

DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA
PRAELATORUM.
TITVLVS VIII.
CAP. I.

Invisibile suffraganeum excommunicati, ad metropolitanum non devolvitur. Ioan. Andr.

Innocentius III.

Romana ecclesia: & infra. Edictum verò per Remensem provinciam publicatum, ut à subditis Episcoporum ipsius provinciae pro audiendis & terminandis eorum causis liberè ad Remensem curiam accedatur, penitus revocamus. Quia etiam si tenerentur iidem Episcopi pro suis culpis vinculo excommunicationis adstricti, non tamen ex culpis ipsis (cum id non inveniatur à iure concessum) ad Remensem Archiepiscopum iurisdicção devolveretur eorum. Sed alia forte pro illis poena ipsis canonica posset infligi.

CAP. II.

Sille, qui praest. est negligens & remissus, debet superior illi dare idoneum coadjutorem. h. d. Ioan. Andr.

Idem baronibus & comitibus regni

Portugalliae.

Grandi non immeritò: & infra. Mandamus, quatenus dilectum filium nobilem virum comitem Bolon. praefati Regis Portugalliae fratrem, de devotione, probitate ac circumspectione multipliciter commendatum, qui eidem Regi (si absque legitimo decederet filio) iure regni succederet: quique examinatæ dilectionis affectu, quo vos & praedictum regnum prosequitur, magnanimitate ac potentia sibi plurimum suffragantibus, regnum ipsum maturius reformaturus firma credulitate speratur: praesertim cum ad curam & administrationem generalem, & liberam regni ejusdem, tam *b* pro sapientia Regis, quam ipsius regni utilitate si providè attendatur, ac ad defensionem ecclesiarum, monasteriorum, aliorumque piorum locorum regni praefati, & personarum ecclesiasticarum, tam religiosarum, quam secularium, nec non viduarum, orphanorum, & ceterorum ibidem degentium, ac deperditorum inibi recuperationem salubriter (ut in Domino confidimus) sit assumptus, cum ad vos accesserit (fidelitate, homagio, juramento, seu pacto, si aliquibus forte praefato Regi, vel cuiunque alii persona tenemini, aut etiam ipsius Regis prohibitione: dummodo personam ejus, & vitam, ac legitimi sui filii, si aliquem ipsum habere contingerit, fideliter conservetis, debitum eis exhibentes honorem: nequaquam obstantibus) in civitatibus,

a Huc spectant tradita per Ioan. Andr. in c. novit. & per Ectin. in cap. pastoralu. extra de offic. lega. *b* al. ita: non minus pro sapientia Regis, quam, &c. al. ita: tam pro spe dicti Regis, quam, &c.

castris, villis, & munitionibus regni prædicti, cum omnibus suis recipere, ac ejus dispositioni, ordinationi, & mandatis universaliter singuli, & singulariter universi per omnia, & in omnibus intendere absque difficultate qualibet procuretis: impendentes sibi contra quoslibet repugnantem, ac etiam violenter consilium, auxilium, & favorem: quod relictibus, proventibus, omnibusque præfati regni juribus sine diminutione aliqua plenarie respondendo: ut de illis dicto Regi, secundum quod suam decet excellentiam, sibi ac suis & præfati regni necessitatibus pro tempore, ac negotiorum emergentium qualitate, valeat providere. Alioquin venerabilibus fratribus nostris Bracarensi a Archiepiscopo, & Episcopo Colimbrensi, damus nostris literis in præceptis h: ut vos ad id monitione præmissa per censuram ecclesiasticam appellatione remota, compellant.

Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipsius legitimo filio (si quem habuerit) prædictum regnum adimere: sed potius sibi & eidem regno destructioni exposito, ac vobis ipsis in vita ipsius Regis e per sollicitudinem & providentiam comitis consulere supra dicti.

CAP. III.

Episcopus à paganis, vel à schismaticis capto, non Archiepiscopus, sed capitulum administrat: nisi Papa quàm vis hoc fieri poterit, super hoc per capitulum consulendus aliter ordinaret. Ioan. And.

Bonifacius VIII.

SI Episcopus à paganis d aut schismaticis capiatur: non Archiepiscopus, sed capitulum, ac si sedes per mortem vacaret illius, in spiritualibus & temporalibus ministrare debet: donec eum libertati restitui, vel per sedem Apostolicam (cujus interest ecclesiarum providere necessitatibus) super hoc per ipsum capitulum quàm citò commodè poterit consulendam, aliud contigerit ordinari.

CAP. IV.

Ecclesia cathedrali vacante, solus Papa visitatorem deputat, nisi Archiepiscopus propter negligentiam, vel doloſam capituli administrationem cum cause cognitione deputaret, hoc dicit Dominus.

Idem.

Ecclēſiæ e cathedrali vacanti visitator ab alio, quàm à Rom. f Pontifice deputari non potest: Nisi fortè capitulum in spiritualibus & temporalibus negligenter, aut perperam administret. Tunc enim Archiepiscopus ob negligentiam vel malitiam capituli (eo vocato, causaque super hoc cognitione præmissa) visitatorem, seu administratorem eidem ecclesiæ licitè poterit deputare.

Visitator ecclesiæ vacantis ab inferiore à Papa deputatus, temporalia & spiritualia administrat: excepta beneficiorum collatione ad Episcopum pertinente, h. d. Dom.

Hujusmodi quoque visitator, quamquam spiritualium & temporalium administrationem legitimam censeatur habere, beneficia tamen, quæ ad collationem pertinent Episcopi, conferre non potest, si ab alio, quàm à Romano Pontifice fuerit deputatus.

DE TEMPORIBVS ORDINATIONVM, ET QUALITATE ORDINANDORVM.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Episcopus Italia ultramontanum non ordinet, nisi de speciali

a De his episcopatus vid. lo. Vasaum in Annalibus Hispanie c. 26. b al. ita: in mandatu, c al. ejusdem. d Sacramentum rerum scriptores paganos vacant omnes idolorum cultores. e Vid. Marianum Soranum tract. de visitatione. f Vid. supra de offic. leg. quod translationem Dominicus.

licentia Papa, vel per parentes literas Episcopi sui, continentem istam causam quare nolit vel non possit illum ordinare: si sciam fuerit, ordinans punietur pena condigna, & ordinatus nullus suspensus: ita quod etiam à penitentiarum Papa, sine ipsius specialis licentia absolvi non poterit. Ioan. And.

Clemens IV.

Sæpè contingit, quòd nonnulli clerici vinculo excommunicationis adstricti, aut apostata, seu irregulares, vel aliàs ordinum sacrorum susceptione indigni, suam patriam, in qua de his habetur notitia fugientes, se in remotis partibus faciunt ad hujusmodi ordines promovendi. Nos igitur volentes animarum ipsorum periculis obviare, statuimus, ut nullus Episcoporum Italiae de cætero aliquem ultramontanum clericum ordinare præsumat, nisi à nobis specialem licentiam habeat, vel ab Episcopo, de cujus diocesi traxit originem ordinandus, vel in cujus diocesi beneficiarius existit a, per cuius patentes literas causam rationabilem continentes, quare ipsum nolit, aut nequeat ordinare. Eos vero, quocumque præmissa contigerit ordinari, manere volumus, ut que spe dispensationis, super hoc à sede Apostolica obtinenda, suspensos, ac ordinantes penitentia condigne puniri. Omnibus nostris penitentiaris inhibentes auctoritate, ne absque licentia nostra speciali cum taliter ordinatis dispensent, vel suas eis tradant literas, per quas eorum ipsis debeat dispensari.

CAP. II.

Qui scienter ordinaverit clericum alienum, per annum à collatione ordinum suus suspensus: & postquam suspensus fuerit missa, poterunt subditi sine ipsorum licentia a vicario Episcopi ordinari. Ioan. And.

Gregorius X. in generali concilio Lugdunensi.

Eos, qui b clericos parocciæ alienæ absque superioris ordinandorum licentia suaverit, seu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quorsu præsumpserint ordinare, per annum à collatione ordinum decernimus esse suspensos. His quæ jura statunt contra taliter ordinatos in suo robore duraturis. Clericis quoque, parocciæ taliter suspensorum, postquam eorum suspensio fuerit manifesta, absque ipsorum etiam licentia non rrim recipiendi ordines ab aliis vicinis Episcopis, aliter tamen canonicè, liberam concedimus facultatem. c

CAP. III.

Episcopus originis, domicilii, vel ecclesiastici beneficii omnes dativas ad ordines dare potest, inferiori: præter missam privilegio: nec officiales Episcoporum, sed ii, qui habent immunitatem spiritualium, illis bene concedunt.

Bonifacius VIII.

Cum nullus d clericum parocciæ alienæ, præter superioris ipsius licentiam, debeat ordinare, superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus diocesi est, qui ad ordines promovendi desiderat oriundus, seu in cujus diocesi beneficium obtinet ecclesiasticum, seu habet (licet alibi natus fuerit) domicilium in eadem. Interiores quoque prælati, religiosi vel alii, nisi eis eorundem suorum clericos, aut subditos, possint à quo voluerint, Episcopo facere ordinari, à sede Apost. specialiter sit indultum, vel officiales Episcopi (cum ad hoc se ipsius officium non extendat) hujusmodi nequeunt licentiam impartiri. Episcopo autem in remotis agente, ipsius in spiritualibus vicarius generalis, vel (sede vacante) capitulum seu is, ad quem tunc temporis administratio spiritualium noſcitur pertinere, dare possunt licentiam ordinandi.

a Al. existit. b Vide concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 1. c al. possessorem. d Vide conc. Trid. sess. 7. de reform. ca. 10. & sess. 23. de reform. c. 10. Poffant

